

1 жовтня – День захисників і захисниць України

Указом Президента України від 14 жовтня 2014 року № 806/2014 в Україні встановлено щорічно 1 жовтня відзначати День захисників і захисниць України.

Свято присвячене вшануванню мужності та героїзму Захисників і Захисниць незалежності та територіальної цілісності України, військових традицій і звичаїв Українського народу, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві.

В Українській традиції це свято пов'язане з Днем Покрови Пресвятої Богородиці.

Історія свята бере початок у X столітті. За церковним переданням, під час облоги Константинополя ворогами у Влахернському храмі зібралися віряни на спільну молитву. Святий Андрій Юродивий разом зі своїм учнем Єпіфанієм побачили Пресвяту Богородицю, яка з'явилася над людьми, молилася за них і розпростерла над присутніми свій покров (омофор) як знак Божого захисту. Незабаром облога міста була припинена, а подія стала символом небесного заступництва Богородиці над усіма, хто звертається до неї з вірою.

В Україні свято Покрови набуло особливого значення ще за часів українського козацтва. Запорозькі козаки вважали Пресвяту Богородицю своєю покровителькою, споруджували на її честь храми та зверталися до неї з молитвами перед походами й битвами. На території Запорозької Січі діяли Покровські церкви, а сама Покрова стала одним із головних духовних символів українського лицарства.

У Другій світовій війні українці боролися із нацизмом в лавах Червоної, Української повстанської та в арміях Об'єднаних Націй. Уродженці різних куточків України й українці світу, котрі були в регулярних арміях або ставали партизанами, служили у допоміжних формуваннях чи на передовій, пройшли усю війну чи загинули в боротьбі, пліч-о-пліч із іншими народами боролися проти нацизму. Вояки Української повстанської армії брали до рук зброю, аби захистити українців від обох тоталітарних режимів – нацистського та комуністичного. Боролися за відновлення української державності, наслідували козацькі військові традиції. Символічний день її створення – 14 жовтня 1942 року, що тоді припадало на Покрову Пресвятої Богородиці. Боротьба УПА була продовженням українського визвольного руху періоду Української революції 1917–1921 років, підпільно-бойової Української військової організації та Організації українських націоналістів у 1920–1930-х роках.

У 2023 році День захисників і захисниць перенесено з 14 на 1 жовтня в зв'язку з переходом Православної церкви України та Української греко-католицької церкви на Новоюліанський стиль календаря.

Сучасні збройні сили отримали у спадок від попередніх поколінь головний убір, знаки розрізнення та гасло.

“Мазепинка” – головний убір із переднім клиноподібним розрізом, частина українського військового вбрання. Вона стилізовано наслідує вигляд козацьких головних уборів другої половини XVII століття, коли гетьманував Іван Мазепа. Саме так їх зображували на тогочасних портретах. “Мазепинки” почали носити

Українські січові стрільці під час Першої світової війни. Згодом цей головний убір набув поширення в інших українських формаціях – Галицькій Армії, Карпатській Січі та УПА. Від 2017 року “мазепинка” є офіційним головним убором Збройних сил України.

Нарукавний тризуб – знак розрізнення, що носили на рукавах одностроїв вояки Армії УНР і сам Головний отаман Симон Петлюра. “Тризуб матерчатий, фарби по родах зброї, форми по малюнку”, – йшлося в наказі 30 липня 1919 року. Простий, без деталізації, тризуб легко було виготовити в умовах безперервних бойових дій та невеликого і нестабільного тилу Армії УНР. Продовжуючи петлюрівські традиції, сучасні захисники України носять тризуби на рукавах одностроїв.

“Слава Україні! – Героям слава!” – гасло Української повстанської армії. Нині воно є офіційним вітанням у Збройних силах України. “Слава Україні!” почали вітатися вояки кінного дивізіону 1-го Запорізького полку Армії УНР. На це відповідали: “Козакам слава!”. Звертання “Слава Україні! – Героям слава!” затвердив навесні 1941-го року II Великий збір ОУН під проводом Степана Бандери. 4 жовтня 2018 року Верховна Рада затвердила вітання “Слава Україні! – Героям слава!” як офіційне в Збройних силах та у Національній поліції.

Вшанування сучасних Захисників і Захисниць нерозривно пов’язане зі збереженням пам’яті про полеглих Героїв. Схиляємо голови перед пам’яттю тих, хто не повернувся з поля бою. Саме завдяки їхній жертвості український народ продовжує відстоювати свою свободу та незалежність. Кожен день свободи й незалежності України оплачені життям тих, хто до останнього виконав свій військовий обов’язок.